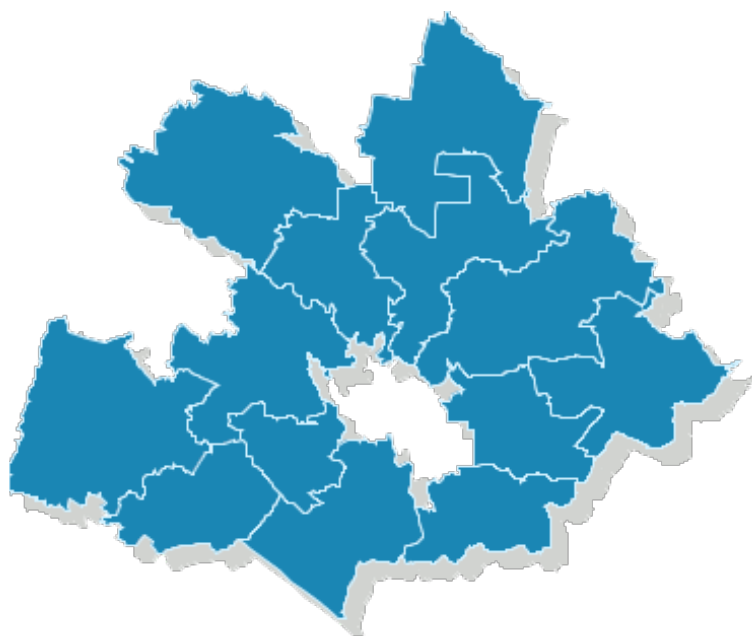

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE
NA LATA 2015-2020**

Opole 2015

I. Wprowadzenie

Zjawisko przemocy wewnątrzrodzinnej nie jest problemem nowym. Od wieków znane są przypadki osób doświadczających przemocy z rąk najbliższych. Jeszcze do niedawna, powszechnie uznawany był pogląd, iż posłuszeństwo i autorytet, osiągnąć można jedynie poprzez stosowanie przemocy. Nic bardziej mylnego. Przemoc upokarza, powoduje cierpienie, rodzi nienawiść i pragnienie odwetu. Stosowanie jej tworzy błędne koło w stosunkach międzyludzkich, a skutki jej stosowania są wyłącznie negatywne. Dlatego, tak ważne jest zwracanie uwagi na problem przemocy wewnątrzrodzinnej, której doświadczanie ma wpływ na członków rodziny.

Przemoc wewnątrzrodzinna nie jest zjawiskiem jednostkowym, czy szczególnym. Statystyki policyjne przedstawiają wzrost stosowania przemocy w rodzinie, zarówno wobec kobiet, mężczyzn, a także dzieci. Warty podkreślenia jest fakt, że statystyki te są niepełne, gdyż przemoc wewnątrzrodzinna jest w większości przypadków zjawiskiem nieujawnionym, pomimo wprowadzenia zmian prawnych oraz współpracy szeregu podmiotów w tym zakresie.

Problem ochrony jednostki przed okrucieństwem ze strony najbliższych jest stosunkowo nowym doświadczeniem społecznym. Świadomość zagrożenia jakie niesie używanie siły względem najbliższych, stało się przesłanką do stworzenia odpowiednich aktów prawnych oraz programów chroniących ofiary przemocy domowej. Warto również zaznaczyć, że aby zapobiec przemocy w rodzinie niezbędne jest współdziałanie specjalistów z różnych dziedzin, co wskazuje jak, ważnym i jednocześnie złożonym problemem jest przemoc w rodzinie.

II. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

Pojęcie przemocy jest powszechnie spotykane w życiu społecznym. Pomimo to, jednoznaczne zdefiniowanie pojęcia przemocy w rodzinie jest trudne, ze względu na jego interdyscyplinarny charakter. Najbardziej wielofunkcyjne, teoretyczne wyjaśnienie zjawiska przemocy zamieszczone zostało w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie. Podana w ustawie definicja określa przemoc jako jednorazowe albo powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność osobistą, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, które powoduje szkody na zdrowiu fizycznym i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

W literaturze przedmiotu rozróżnia się pięć typów przemocy: przemoc fizyczna, psychiczna, seksualna, ekonomiczna oraz zaniedbanie. Przemoc fizyczna jest zachowaniem intencjonalnym, które niesie ze sobą ryzyko uszkodzenia ciała, niezależnie czy do uszkodzenia dochodzi. Przemoc psychiczna to zachowanie, które obejmuje ignorowanie uczuć ofiary, wprawianie w zakłopotanie, wyszydzanie, grożenie użyciem przemocy, ośmieszanie i wyśmiewanie. Przemoc seksualna w małżeństwie do niedawna nie była rozpatrywana w kategoriach przemocy. Użycie siły do wymuszenia współżycia seksualnego było społecznie i prawnie sankcjonowane. Dziś za przemoc seksualną uważa się min. wymuszanie nieakceptowanych przez ofiarę pieszczot i zachowań seksualnych, gwałt.

Przemoc ekonomiczna ma na celu całkowite uzależnienie ekonomiczne ofiary od sprawcy. Dzieje się to poprzez odbieranie zarobionych przez ofiarę pieniędzy, uniemożliwienie podjęcia pracy, zmuszanie do proszenia o pieniądze, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny. Zaniedbywanie polega na niezaspokajaniu podstawowych potrzeb takich jak: właściwe odżywianie, ubieranie, ochrona zdrowia, sen, higiena, edukacja, poczucia bezpieczeństwa, troski, miłości.

Rozróżnianie form krzywdzenia ma charakter w dużej mierze teoretyczny, gdyż jak pokazuje praktyka, różne formy krzywdzenia występują łącznie. Przemoc fizyczna jest nierozdzielnie związana z psychiczną, a przemoc seksualna łączy w sobie zarówno krzywdzenie fizyczne, jak i psychiczne. Nie można również określić, która z form aktu przemocy jest najbardziej dolegliwa. Zależy to głównie od okoliczności, w jakich znajduje się krzywdzona osoba, jej wytrzymałości psychicznej oraz czasu trwania cierpień. Ważne jest również zauważenie, że takie spojrzenie na przemoc, pozwala zrozumieć, iż ofiara żyje w sieci przemocy. Do sieci tej włączone są wszystkie osoby, których przemoc dotyczy.

III. Skala zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Opolskiego

Podstawą do stworzenia diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie była ankieta opracowana i przeprowadzona przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu, odpowiadająca zakresowi zjawiska przemocy za rok 2014 i pierwsze półrocze 2015 r. Ankieta została rozesłana do 13 Ośrodków Pomocy Społecznej, Komendy Miejskiej Policji w Opolu, 147 Szkół, w tym: 60 Szkół Podstawowych, 20 Gimnazjów, 8 Szkół Ponadgimnazjalnych oraz 61 Przedszkoli. Na ankietę odpowiedziało 13 Ośrodków Pomocy Społecznej, Komenda Miejska Policji w Opolu, 112 Szkół, w tym: 50 Szkół Podstawowych, 17 Szkół Gimnazjalnych, 6 Szkół Ponadgimnazjalnych oraz 39 Przedszkoli.

Uzyskane dane wskazują, że liczba rodzin dotkniętych przemocą w pierwszym półroczu 2015 r jest zbliżona do liczby rodzin dotkniętych przemocą w całym 2014 r. Zjawisko to w największym stopniu zauważalne jest w gminie Niemodlin.

Z danych uzyskanych z Ośrodków Pomocy Społecznej, a także z Komendy Miejskiej Policji wynika, że najczęściej występuje przemoc fizyczna, psychiczna oraz ekonomiczna pomiędzy małżonkami, partnerami konkubinatu oraz pomiędzy rodzicami a dziećmi. Bardzo często wszystkie te formy występują jednocześnie. Nie bez znaczenia dla pełnej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie jest fakt, że przemoc wewnątrzrodzinna w większości przypadków łączy się z uzależnieniem sprawcy. Warto zauważyć, że żaden z Ośrodków Pomocy Społecznej znajdujący się na terenie powiatu opolskiego nie prowadzi programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy. Ośrodki Pomocy Społecznej ukierunkowane są głównie na pomoc ofiarom przemocy w rodzinie.

Z uzyskanych danych wynika, że problem przemocy występuje na każdym poziomie edukacji. Największa liczba dzieci stosujących zarówno przemoc fizyczną, jak i psychiczną wobec rówieśników wykazana została w szkołach podstawowych. Zjawisko to w największym stopniu zauważalne jest w gminie Niemodlin. Wśród przyczyn zachowań przemocowych wobec rówieśników najczęściej podawane były zaburzenia zachowania oraz dysfunkcje rozwojowe. Pracownicy szkół zwracali również uwagę na negatywny wpływ tzw. bezstresowego wychowania i braku konsekwencji wobec dzieci ze strony rodziców. Zauważalny jest też negatywny wpływ mediów, w tym najczęściej telewizji na zachowanie dzieci.

Przedstawione dane wskazują, że na terenie powiatu opolskiego zjawisko przemocy w rodzinie, pomimo prowadzonych działań systematycznie rośnie.

W związku z tym niezbędne są dalsze działania mające na celu edukowanie oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

IV. Cele programu

Celem głównym programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie wiedzy z zakresu przemocy oraz podniesienie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej na temat przemocy.
2. Upowszechnienie informacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
3. Zwiększenie skuteczności działań w zakresie udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
4. Zwiększenie skuteczności podejmowanych działań wobec sprawców przemocy w rodzinie.
5. Podnoszenie kompetencji i doskonalenie zawodowe kadr instytucji i placówek zajmujących się przemocą w rodzinie.

V. Zadania do realizacji

1.	Cel szczegółowy: zwiększenie wiedzy z zakresu przemocy oraz podniesienie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej na temat przemocy		
	Działanie	Realizatorzy	Termin realizacji
1.1	Edukacja społeczności lokalnej na temat przemocy i jej skutków	PCPR OPS Szkoły Policja	2015-2020
1.2	Realizacja programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży	Szkoły Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Placówki opiekuńczo-wychowawcze Policja	2015-2020
1.3	Wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą	Szkoły OPS Poradnie psychologiczno-pedagogiczne	2015-2020
2.	Cel szczegółowy: upowszechnienie informacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie		
2.1	Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze powiatu	PCPR	2015-2020
2.2	Upowszechnianie informacji o formach wsparcia oraz instytucjach i placówkach udzielających pomocy ofiarom, świadkom i sprawcom przemocy w rodzinie poprzez prowadzenie lokalnych kampanii społecznych	PCPR OPS Szkoły Poradnie psychologiczno-pedagogiczne Policja	2015-2020
2.3	Wymiana informacji i podejmowanie wspólnych działań przez instytucje na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie	OPS PCPR Gminne zespoły interdyscyplinarne Policja Kuratorzy	2015-2020
3.	Cel szczegółowy: zwiększenie skuteczności działań w zakresie udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie		

3.1	Udzielenie specjalistycznej pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie	PCPR OPS Policja Służba zdrowia Szkoły Sądy	2015-2020
3.2	Pomoc ofierze przemocy w uzyskaniu schronienia i odseparowaniu od sprawcy przemocy	OPS PCPR Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia	2015-2020
3.3	Monitoring skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą	PCPR OPS	2015-2020
4.	Cel: Zwiększenie skuteczności podejmowanych działań wobec sprawców przemocy w rodzinie		
4.1	Realizacja programów korekcyjno edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	PCPR OPS Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia	2015-2020
4.2	Monitorowanie zachowań sprawców przemocy po zakończeniu programów korekcyjno- edukacyjnych	PCPR OPS Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia	2015-2020
4.3	Współdziałanie instytucji i organizacji w sprawie kwalifikacji sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno- edukacyjnych.	PCPR OPS Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia Sąd Kuratorzy Szkoły	2015-2020
4.4	Udzielenie specjalistycznej pomocy i wsparcia przy pracy ze sprawcom przemocy w rodzinie	PCPR OPS Policja Służba zdrowia Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia	2015-2020
5.	Cele szczegółowe: Podnoszenie kompetencji i doskonalenie zawodowe kadr instytucji i placówek zajmujących się przemocą w rodzinie		
5.1	Zwiększanie skuteczności działań osób zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez udział w szkoleniach, seminariach, kursach.	PCPR OPS Szkoły Policja	2015-2020

VI. Realizacja programu

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie realizowany w latach 2015-2020 skierowany jest do rodzin dotkniętych przemocą w głównej mierze do sprawców i ofiar przemocy w rodzinie ale także do pracowników instytucji i organizacji zajmujących się pomocą na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą oraz do społeczności lokalnej.

Koordynatorem Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015 – 2020 będzie Powiatowe Centrum

Pomocy Rodzinie w Opolu, które współpracować będzie z Komendą Miejską Policji w Opolu i Prokuraturą, miejskimi i gminnymi ośrodkami pomocy społecznej, sędziami i kuratorami Sądów Rejonowych, Poradniami Psychologiczno – Pedagogicznymi, placówkami oświatowymi i placówkami opiekuńczo – wychowawczymi funkcjonującymi na terenie powiatu opolskiego.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie realizowany w latach 2015-2020 finansowany będzie ze środków własnych powiatu, gmin i województwa, a także ze środków własnych instytucji współuczestniczących.

Monitorowanie programu odbywać się będzie poprzez sporządzanie rocznego sprawozdania z realizacji programu, które przedkładane będzie Zarządowi Powiatu Opolskiego.

VII. Przewidywane efekty realizacji programu

1. Wzrost świadomości społecznej i zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie w aspekcie prawnym, materialnym i emocjonalnym.
2. Poprawa bezpieczeństwa rodzin powiatu opolskiego i spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
3. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą, w tym współpracy podmiotów zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie.
4. Niwelowanie skutków przemocy w rodzinie.
5. Odpowiednie przygotowanie osób pomagających ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie.

VIII. Zakończenie

Tradycyjny obraz polskiej rodziny określa ją jako bezpieczną przystań, schronienie przed światem zewnętrznym, miejsce wsparcia emocjonalnego i zaspokajania potrzeb jednostki. To w rodzinie człowiek uczy się podstawowych zasad i norm moralnych. Rodzina jest miejscem świętym. Istnieje niepisany zakaz ingerowania w prywatne życie rodziny, tymczasem statystyki pokazują, iż rodzina nie zawsze jest miejscem bezpiecznym. Przemoc wywiera wpływ na całą rodzinę. Doświadczanie przemocy przez jednego członka rodziny, jest nie bez znaczenia dla pozostałych osób.

Realizacja Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie ma przyczynić się do poprawy stanu bezpieczeństwa rodziny. Ponadto zakładając, że program realizowany będzie na wielu płaszczyznach, a w jego wykonanie włączą się organizacje i instytucje zobligowane do działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oczekuje się, iż przyczyni się on do usprawniania systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia zjawiska przemocy i towarzyszących mu zjawisk patologicznych.